

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	9

BAŞLANGIÇ.....	17
-----------------------	-----------

BİRİNCİ KISIM İNSAN HAKLARI HUKUKUNUN GENEL TEORİSİ

BİRİNCİ BÖLÜM İNSAN HAKLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

I. Hak Kavramı.....	23
II. Özgürlük Kavramı.....	25
III. Temel Hak ve Özgürlükler.....	28
IV. Kamu Özgürlükleri	29
V. Ödev Kavramı	30
VI. İnsan Hakları	32
VII. İnsan Onuru	35

İKİNCİ BÖLÜM İNSAN HAKLARININ TARİHSEL VE DÜŞÜNSEL GELİŞİMİ

I. Genel Açıklamalar.....	41
II. Eski Çağda İnsan Hakları	41
A. Eski Yunan Uygarlığı	41
B. Roma Uygarlığı	45
II. Orta Çağda İnsan Hakları	46
A. Hristiyanlığın Doğuşu ve Yayılışı	46
B. Feodalizm	48
C. Düşünsel Gelişmeler.....	49
III. Yeni Çağda İnsan Hakları.....	50
A. Siyasal ve Toplumsal Gelişmeler	50
B. Düşünsel Gelişmeler.....	53

1. Doğal Hukuk Öğretisi.....	53
2. John Locke'un Görüşleri	55
3. Bireycilik Öğretisi.....	58
IV. Yakın Çağda İnsan Hakları	60
A. Genel Açıklamalar	60
B. Anayasacılık Akımı	61
C. Sosyal Haklar Öğretisi	63
D. İnsan Haklarının Uluslararası Nitelik Kazanması	69
V. İnsan Haklarının Farklı Ülkelerdeki Gelişim Seyri	71
A. İngiltere'de İnsani Haklarının Gelişimi	71
1. Magna Carta Libertatum (1215).....	71
2. Haklar Dilekçesi (Petition of Rights) (1628).....	73
3. Kişi Güvenliği Yasası (Habeas Corpus Act) (1679).....	74
4. Haklar Bildirisi (Bill of Rights) (1689).....	75
5. Veraset Yasası (Act of Settlement) (1701).....	76
B. Kuzey Amerika'da İnsan Haklarının Gelişimi.....	77
1. Virginia Haklar Bildirgesi (1776)	78
2. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi (1776).....	78
3. 1787 Amerikan Anayasası	79
C. Fransa'da İnsan Haklarının Gelişimi.....	80
1. Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi (1789).....	81
2. 1848 Fransa Anayasası	83
D. Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişimi.....	85
1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi.....	85
a. Sened-i İttifak	85
b. Tanzimat Fermanı	86
c. Islahat Fermanı	87
d. Kanun-i Esasi.....	88
2. Cumhuriyet Dönemi.....	90
a. 1924 Anayasası	90
b. 1961 Anayasası	93

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İNSAN HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI

I. Genel Açıklamalar	97
II. Jellinek'in Tasnifi.....	98
A. Negatif Statü Hakları	98
B. Pozitif Statü Hakları	99
C. Aktif Statü Hakları	100
III. Tarihsel Gelişime Göre Hakların Tasnifi	100
A. Birinci Kuşak Haklar	102
B. İkinci Kuşak Haklar	102
C. Üçüncü Kuşak Haklar	104
D. Dördüncü Kuşak Haklar	108
IV. Konularına Göre Hakların Tasnifi	110
V. Bağlayıcılıklarına Göre Hakların Tasnifi.....	112
VI. Öznelerine Göre Hakların Tasnifi	114

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM İNSAN HAKLARININ ÖZELLİKLERİ

I. Genel Açıklamalar	117
II. Evrensellik.....	117
A. Genel Olarak	117
B. Kültürel Rölativizm	120
III. Doğuştan Kazanılma	123
IV. Mutlaklık	124
V. Vazgeçilmezlik	125
VI. Bireysellik.....	127
VII. Temel Nitelikte Olma	128
VIII. Devlete Karşı İleri Sürülme	129
IX. Bütünsellik	130
X. Dokunulmazlık	132

BEŞİNCİ BÖLÜM İNSAN HAKLARININ DÜZENLENMESİ

I. İnsan Haklarının Pozitif Hukuk Tarafından Tanınması.....	133
II. İnsan Haklarının Düzenlenme Sistemleri	136
A. Serbestlik Sistemi	137

B.	İzin Sistemi.....	139
C.	Bildirim Sistemi.....	142
III.	İnsan Haklarının Özneleri ve Yükümlüleri	144
A.	Hak ve Özgürlüklerin Özneleri	144
1.	Genel Açıklamalar	144
2.	Gerçek Kişiler	146
3.	Tüzel Kişiler	148
B.	Hak ve Özgürlüklerin Yükümlüleri	150
1.	Genel Olarak	150
2.	Devlet.....	150
3.	Özel Kişiler.....	153
4.	Dikey ve Yatay Etki	154

ALTINCI BÖLÜM İNSAN HAKLARININ SINIRLANDIRILMASI

I.	Genel Açıklamalar	157
II.	Sınırlama ve Benzer Kavramlar	158
III.	Özgürlük Karinesi	160
IV.	Olağan Dönemlerde Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması.....	162
A.	Kanunilik İlkesi	162
B.	Nedene Bağlılık İlkesi	164
C.	Anayasaya Aykırı Olamama İlkesi	167
D.	Ölçülülük İlkesi.....	168
E.	Öze Dokunma Yasağı	171
F.	Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk İlkesi	172
V.	Olağanüstü Dönemlerde Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması	173
A.	Genel Olarak	173
B.	Sınırlandırma İlkeleri.....	176

YEDİNCİ BÖLÜM İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN DİĞER MEVZULAR

I.	Hak ve Özgürlüklerin Çatışması	181
A.	Genel Olarak	181
B.	Çatışmaların Çözümüne İlişkin İlkeler	182

II. Hak ve Özgürlüklerin Kötüye Kullanılamaması	187
III. İnsan Hakları Normlarının Yorumu	192
A. Genel Olarak	192
B. Yorum Yöntemleri	193
C. Yorumla İlişkin Kural ve İlkeler	194
IV. İslam ve İnsan Hakları	198
A. Genel Saptamalar	198
B. İslam'daki Hak ve Özgürlük Anlayışı	200
C. İslam Hukuku ve Modern İnsan Hakları Öğretisi Arasındaki Uyumsuzluk	207
V. İnsan Hakları ve Uluslararası Politika	212

İKİNCİ KISIM ULUSAL İNSAN HAKLARI HUKUKU

BİRİNCİ BÖLÜM 1982 ANAYASASI'NIN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERE YAKLAŞIMI

I. Genel Açıklamalar	219
II. Hak ve Özgürlüklerin Tasnifi	223
III. Temel Hak ve Özgürlüklerin Özneleri ve Yükümlüleri	226
A. Özneler	226
B. Yükümlüler	229
IV. Temel Hak ve Özgürlüklerin Kötüye Kullanılamaması	231

İKİNCİ BÖLÜM TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIRLANDIRILMASI

I. Genel Açıklamalar	235
II. Olağan Dönemlerde Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması	236
A. Genel Olarak	236
B. Kanunilik İlkesi	238
C. Nedene Bağlılık İlkesi	239
D. Anayasanın Sözüne ve Ruhuna Uygun Olma İlkesi	242
E. Ölçülülük İlkesi	243
F. Öze Dokunma Yasağı	246
G. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk İlkesi	247
H. Laik Cumhuriyetin Gereklerine Aykırı Olmama İlkesi	248

III. Olağanüstü Dönemlerde Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması.....	249
A. Genel Olarak	249
B. Sınırlandırma İlkeleri.....	251

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN KORUNMASI**

I. Yargısal Koruma	258
A. Anayasa Yargısı	258
1. Bireysel Başvuru	259
a. Genel Olarak	259
b. Bireysel Başvurunun Konusu	261
c. Bireysel Başvuruda Bulunabilecek Kişiler	263
d. Bireysel Başvuru Hakkının Kapsamı	267
e. Bireysel Başvuru Usulü ve Kabul Edilebilirlik Şartları	270
f. Bireysel Başvurunun Esastan İncelenmesi	273
g. Bireysel Başvuru Sonunda Verilen Kararlar	275
2. Soyut Norm Denetimi	278
3. Somut Norm Denetimi	279
B. İdari Yargı.....	280
C. Adli Yargı.....	281
II. İdari Koruma	282
III. Siyasi Başvuru.....	285
IV. Bağımsız Kurumlar Aracılığıyla Koruma.....	286
A. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu.....	286
B. Kamu Denetçiliği Kurumu	288

ÜÇÜNCÜ KISIM **AVRUPA İNSAN HAKLARI HUKUKU**

BİRİNCİ BÖLÜM **AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ**

I. Ön Açıklamalar	293
II. Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları	296
III. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Özellikleri	299
IV. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Kapsamı	304

V. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Uygulama Alanı	309
A. Kişi Bakımından	309
B. Yer Bakımından	311
C. Zaman Bakımından.....	313
VI. Uygulama İlkeleri	315
A. Taraf Devletlerin Yükümlülüğü.....	315
B. Ayrımcılık Yasağı.....	316
C. Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması.....	317
D. Hakları Kötüye Kullanma Yasağı	320
VII. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye	322

İKİNCİ BÖLÜM AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

I. Genel Açıklamalar	325
II. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Kurumsal Yapısı	327
III. Hâkimlerle İlgili Düzenlemeler	331
IV. AİHM'nin Sözleşmenin Yorumlanmasında Dikkate Aldığı İlkeler	333

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NE BAŞVURU

I. Genel Açıklamalar	339
II. Devlet Başvurusu	339
III. Bireysel Başvuru	342
A. Başvuru Hakkı.....	342
1. Başvuruda Bulunabilecek Kişiler	342
2. Mağdur Olma Koşulu	344
3. Aleyhine Başvuruda Bulunulabilecekler.....	346
B. Kabul Edilebilirlik Koşulları	347
1. İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi.....	348
2. Başvurunun Dört Aylık Süre İçinde Yapılması	349
3. Başvurunun Anonim Olmaması	350
4. Daha Önce AİHM'ye veya Başka Bir Uluslararası Merciyeye Başvurulmamış Olması	351
5. Başvurunun Hakkın Kötüye Kullanımı Niteliği Taşımaması	352
6. Başvurunun Sözleşme hükümleriyle Bağdaşmazlık İçinde Olmaması	352

7. Başvurunun Açıkça Temelden Yoksun Olmaması.....	353
8. Başvurucunun Önemli Bir Zarara Uğraması	354
C. Bireysel Başvurunun Yapılış Usulü	355
D. Bireysel Başvuruların İncelenme Usulü	356
1. Kabul Edilebilirlik İncelemesi.....	356
2. Başvurunun Esas Bakımından İncelenmesi	356
E. AİHM Kararlarına Karşı Başvuru Yolları.....	359
F. AİHM Kararlarının Yerine Getirilmesi.....	360
KAYNAKÇA	365